

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/120/2015
Identifikačné číslo spisu:	7813210805
Dátum vydania rozhodnutia:	21.10.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:7813210805.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne: S.L., bytom JW., zast. JUDr. Mária Ďurajová, advokátka so sídlom Rožňava, Nám. 1. mája 11, proti žalovanej: Q. Q., Q., o neplatnosť skončenia pracovného pomeru, vedenej na Okresnom súde Rožňava pod sp. zn. 5 Cpr 2/2013, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 2. októbra 2014 sp. zn. 2 CoPr 4/2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 2. októbra 2014 sp. zn. 2 CoPr 4/2014 z r u š u j e a vec vracia Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 2. októbra 2014 sp. zn. 2 CoPr 4/2014 potvrdil rozsudok Okresného súdu Rožňava (ďalej aj „súd prvého stupňa“) z 28. marca 2014, č.k. 5 Cpr 2/2013-49, ktorým súd prvého stupňa zamietol žalobu o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru. Odvolací súd na odvolanie žalobkyne vec prejednal bez nariadenia pojednávania a dospel k záveru, že odvolanie je nedôvodné a rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil ako vecne správne (§ 219 ods. 1 O.s.p.). Odvolací súd pred verejným vyhlásením rozsudku upozornil účastníkov konania na možnosť použitia ust. § 59 ods. 1,2 Zákonníka práce (ďalej aj „ZP“) a § 77 ZP a poskytol účastníkom lehotu na vyjadrenie k možnému použitiu týchto zákonných ustanovení. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že ak nedošlo k skončeniu pracovného pomeru niektorým zo spôsobov skončenia pracovného pomeru ZP, žalobca nemôže sa domáhať ochrany práv podľa § 77 ZP, môže sa domáhať iba ochrany svojich práv určovacou žalobou podľa § 80 písm. c/ O.s.p., pokiaľ preukáže existenciu naliehavého právneho záujmu na takejto určovacej žalobe. Ďalej uviedol, že keďže žalobkyňa nielenže nepreukázala, ale ani netvrdila, aby ku skončeniu pracovného pomeru v danom prípade došlo niektorým zo spôsobov uvedených v cit. § 77 ZP je zrejmé, že sa nemohla žalobou domáhať určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru, t.j. ochrany podľa cit. § 77 ZP. Keďže sa podľa odvolacieho súdu nedomáhala ochrany svojich práv určovacou žalobou podľa § 80 písm. c/ O.s.p., správne podľa odvolacieho súdu súd prvého stupňa rozhodol, ak zamietol žalobu o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru. Odvolací súd konštatoval, že dovolacie námietky žalobkyne sú nedôvodné a nie sú spôsobilé privodiť zmenu napadnutého rozsudku.

Rozsudok odvolacieho súdu napadla žalobkyňa dovolaním z dôvodu, že jej bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle ust. § 237 písm. f/ O.s.p. a z dôvodu, že rozsudok odvolacieho súdu trpí aj inou vadou konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ktorou je procesná vada, ktorá zakladá zmatečnosť rozhodnutia a ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Podľa žalobkyne procesne nesprávny postup súdu v občianskoprávnom konaní jej mal odňať možnosť konať pred súdom a uplatňovať procesné oprávnenia, primárne za účelom ochrany práv. Žalobkyňa uvádza, že tým, že odvolací súd konal bez pojednávania, hoci sa dovoľavala verejného prejednávania veci, nepovažuje postup odvolacieho súdu za správny. Ďalej namietla, že v posudzovanom prípade, ani z výzvy odvolacieho súdu nevyplýval sledovaný postup použitia podľa § 80 písm. c/ O.s.p., súd odôvodňuje jeho možné použitie len v písomnom odôvodnení rozsudku. Žalobkyňa namietla a spochybňuje aj vecnú správnosť rozsudku odvolacieho súdu. Podľa žalobkyne bolo vecou odvolacieho konania, aby o veci znovu rozhodol a tým, že potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, prijal za prejudiciálne vyriešenú aj otázku druhu pracovného pomeru, predpokladanú vytýkanou žalobou na určenie v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. Žalobkyňa argumentuje, že pokiaľ by neuplatnila právo vyplývajúce z ust. § 77 ZP a neuplatnila by ho v prekluzívnej lehote, súd by už nemohol v žiadnom inom konaní riešiť otázku platnosti právneho úkonu smerujúceho ku skončeniu pracovného pomeru. Podľa jej tvrdení, nebolo prihliadané na listinné dôkazy, na prešetrovanie spornej veci Inšpektorom práce Košice, ktorý sám deklaroval porušenie ustanovení žalovanou a sám odkazuje na postup žalobkyne podľa § 77 ZP dovoliť sa neplatnosti skončenia pracovného pomeru na príslušnom súde.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods.1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpená advokátkou (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu prípustné, ak smeruje proti takému jeho rozhodnutiu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

V danom prípade dovolaním žalobkyne nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, ale taký jeho potvrdzujúci rozsudok, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné. Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je podľa § 238 ods. 1 až 3 O. s. p. procesne prípustné.

Vzhľadom na ustanovenie § 242 ods. 1, veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namietla alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal predovšetkým otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak v konaní došlo k niektorej z procesných vád taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. (t.j. ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie

konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát).

Žalobkyňa existenciu procesných väd konania v zmysle § 237 písm. a/ až a g/ O.s.p. netvrdila a vady tejto povahy v dovolacom konaní nevyšli najavo. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Vychádzajúc z obsahu dovolania a v ňom vytýkaných nedostatkov, dovolací súd sa osobitne zameriaval na skúmanie otázky, či postupom alebo rozhodnutím odvolacieho súdu bola žalobkyni odňatá možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, je vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníma možnosť pred ním konať a uplatňovať procesné práva priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv. K žalobkyňou vytýkanej procesnej vade malo dôjsť v súvislosti s prejednaním jej odvolania odvolacím súdom, keďže odvolací súd konal bez pojednávania. Podľa § 214 ods. 1 O.s.p. na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania a je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, c/ ide o konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, d/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem. V zmysle § 214 ods. 2 O.s.p. v ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania.

Odvolací súd po prejednaní odvolania dospel k záveru, že skutkové zistenia súdu prvého stupňa sú úplné a správne a že správne je aj ich právne posúdenie súdom prvého stupňa. Keďže dospel k záveru, že sú dané zákonné dôvody potvrdenia odvolaním napadnutého rozsudku (§ 219 ods. 1 O.s.p.), nemusel dokazovanie zopakovať ani doplniť (viď § 214 ods. 1 písm. a/ O.s.p.). Rozhodnúť bez odvolacieho pojednávania mohol aj preto, lebo súd prvého stupňa rozhodol po nariadení pojednávania (viď § 214 ods. 1 písm. b/ O.s.p.) a zo spisu nevyplýva, že by prejednanie a rozhodnutie veci na odvolacom pojednávaní vyžadoval dôležitý verejný záujem (viď § 214 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Vychádzajúc z vyššie uvedeného, nebol splnený ani jeden z dôvodov pre nariadenie pojednávania v zmysle ustanovenia § 214 ods. 1 O.s.p., takže odvolací súd nebol povinný v predmetnej veci nariadiť pojednávanie; mohol postupovať podľa ustanovenia § 214 ods. 2 O.s.p. a pokiaľ pojednávanie nenariadil, neodňal tým žalobkyni možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odnímajú tie jeho procesné práva, ktoré mu zákon priznáva. O vadu konania, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi, a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. Takáto vada konania znamená porušenie základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý súdny proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Z hľadiska posúdenia existencie procesnej vady podľa § 237 písm. f/ O.s.p. ako dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nie je pritom významný subjektívny názor dovolateľa, že v konaní k takejto procesnej vade došlo, ale len jednoznačné, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že konanie je skutočne takouto vadou postihnuté.

Dovolací súd zdôrazňuje, že vada konania vymedzená v ustanovení § 237 písm. f/ O.s.p. je vo svojej podstate porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb.). Požiadavky na riadne odôvodnenie rozsudku

súdu vo vnútroštátnych podmienkach Slovenskej republiky ustanovuje § 157 ods. 2 O.s.p., podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonával ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Dbá pritom aj na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Výkladom citovaného ustanovenia O.s.p. pritom treba dospieť k záveru, že s tam uvedenými požiadavkami je v rozpore nielen úplný či čiastočný nedostatok (absencia) dôvodov rozhodnutia, ale napr. aj existencia extrémneho nesúladu medzi právnymi závermi súdu a jeho skutkovými zisteniami, resp. prípad, keď právne závery zo skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii nevyplyvajú a napokon i len všeobecné súhrnné zistenia bez špecifikácie jednotlivých dôkazov, z ktorých mali byť tieto zistenia vyvedené. Povinnosť súdu riadne odôvodňovať rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vyporiada i so špecifickými námietkami účastníka. Porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na druhej strane sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak potom nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá zároveň aj dôvodnosť podaného dovolania.

Vzhľadom k tomu, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku načrtol možnosť iného právneho posúdenia v predmetnej veci v prípade, ak by sa žalobkyňa domáhala ochrany svojich práv určovacou žalobou podľa § 80 písm. c/ O.s.p. a pokiaľ by preukázala existenciu naliehavého právneho záujmu na takejto určovacej žalobe, mal odvolací súd podľa dovolacieho súdu v odôvodnení uviesť, prečo by mala žalobkyňa postupovať podľa ust. § 80 písm. c/ O.s.p. a zároveň uviesť, aký je rozdiel v porovnaní s domáhaním sa ochrany práv podľa ust. § 77 ZP.

Dovolací súd poukazuje na to, že odôvodnenie písomného vyhotovenia rozsudku súdu musí obsahovať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozhodnutia. Súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Niet v ňom miesta pre dohady a domnienky. Účelom odôvodnenia rozsudku je predovšetkým preukázať jeho správnosť a odôvodnenie súčasne musí byť i prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutí súdu, t.j. musí byť preskúmateľné.

Dovoláním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nespĺňa vyššie uvedené podmienky a odvolací súd tak odňal žalobkyni možnosť konať pred súdom.

Pokiaľ ide o žaloby o neplatné skončenie pracovného pomeru, neprichádza do úvahy skúmanie naliehavého právneho záujmu na určenie neplatnosti právneho úkonu, ako je to inak podľa § 80 písm. c/ O.s.p. Ak by však rozviazal pracovný pomer niekto, kto nebol účastníkom tohto právneho vzťahu, môže sa zamestnanec žalobou na príslušnom súde podľa § 80 písm. c/ O.s.p. domáhať, aby bolo určené, že toto rozviazanie pracovného pomeru je neplatné, ak má na takom určení naliehavý právny záujem. Podanie tejto žaloby nie je obmedzené žiadnou lehotou. Ak nebola takáto žaloba podaná, možno sa otázkou platnosti rozvázovacieho právneho úkonu na rozdiel od § 64 (v SR § 77 ZP) zaoberať v inom spore ako predbežnou otázkou (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 21 Cdo 487/1999, PR 10/1999, s. 553-556).

Vychádzajúc z cit. rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR a dôvodov rozhodnutia odvolacieho súdu, nie je zrejmé, na základe čoho a z akých dôkazov dospel odvolací súd k záveru, že účastníci konania uzavreli pracovný pomer na dobu určitú (neurčitú?) a že by žalobkyňa bola úspešná pri domáhaní sa ochrany svojich práv určovacou žalobou podľa ustanovenia § 80 písm. c/ O.s.p.

Pre úplnosť dovolací súd poukazuje na to, že občianske súdne konanie je ovládané zásadou iura novit

curia (práva poznať súd). Účastníci konania nie sú povinní uplatnený nárok, ani obranu proti nemu, právne kvalifikovať, pretože právna kvalifikácia veci je vecou súdu. Musia ale uviesť rozhodné skutočnosti, ktoré umožnia súdu, aby uplatnený nárok alebo obranu proti nemu právne kvalifikoval. Súd tak skúma, či tvrdené skutočnosti možno podriaďovať pod hypotézu niektorej právnej normy tak, aby z dispozície tejto právnej normy bolo možné vyvodiť plnenie, prípadne určiť, či tu žalobcom požadovaný právny vzťah alebo právo je alebo nie je alebo potvrdiť také skutočnosti, ktoré bránia tomu, aby bolo žalobe vyhovieť. Ak účastník uvedie rozhodujúce skutočnosti, z ktorých vyvodzuje ním tvrdý nárok alebo obranu proti nemu, ale s týmito skutočnosťami spája nesprávne právne následky, nie je súd viazaný právnym názorom účastníka a je povinný posúdiť vec podľa tých právnych noriem, ktoré na tvrdený a súdom zistený skutkový stav dopadajú.

Žalobkyňa v dovolaní ďalej namieta, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Iná vada konania je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Je právne relevantná, ak mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Dovolací súd tak dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je nielen procesne prípustné, ale aj opodstatnené a vzhľadom na dôvod zrušenia rozsudku odvolacieho súdu nezaoberal sa dovolací súd námietkou žalobkyne, že v konaní došlo k tzv. inej procesnej vade (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a rovnako sa nezaoberal ani vecnou stránkou dovolania. So zreteľom na to dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 3 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a tiež o trovách dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.